

26.10.2012

OKM
Kirjaamo
Meritullinkatu 10
Helsinki

LAUSUNTO

ASIA: Tehyn lausunto ammattikorkeakoulu-uudistukseen liittyvästä hallituksen esityksistä

Tehy ry on päättänyt lausua ammattikorkeakoulu-uudistukseen liittyvästä hallituksen esityksestä, erityisesti tarkastellen säännellyille ammateille asetettuja vaatimuksia ja myös alaa säätelevän direktiivin 2005/36/EU näkökulmasta. Uudistusta tehtäessä on keskeistä huomioida joidenkin alojen erityisvaatimukset.

Ammattikorkeakoululain kriteerit toimiluvan myöntämiseen

Toimiluvan myöntämiseen ei ole kommentoitavaa muulta osin kuin kriteeristön osalta. On positiivista, että toimiluvan saannille on asetettu kriteereitä, laatu, vaikuttavuus ja tehokkuus. Näiden käsitteiden sisältö ei aukea taustapaperistakaan, osittain ehkä rahoituslain puolelta tulee viitteitä laatuun liittyen lähinnä rahoituksen painokertoimina. Näiden kolmen avainsanan osalta voitaneen todeta, että ainakin toimiluvan hakuvaiheessa ne tulee olla hakijataholle avattuja käsitteitä.

Ammattikorkeakoululain koulutusvastuun määrittelmä ja tutkintokohtaisen koulutusvastuun tarkentaminen

Sosiaali- terveys- ja liikunta-alalla koulutusvastuun määrittelyyn ei riitä vain alakohtainen koulutusala määrittely. Terveysalalla tulee selkeästi määritellä ne tutkinnot, joita ammattikorkeakoulu saa antaa. Erityisen merkittäväksi tässä nousee myös valtakunnallinen koordinointi niiden tutkintojen osalta, joiden kohdalla ammattikorkeakoulun tulee ottaa maakuntaa laajempi koulutusvastuu, eli valtakunnallinen vastuu esimerkiksi röntgenhoitaja-, bionalyyttikko-, suuhygiensiti-

ja kättilökoulutusten osalta. Säännellyissä ammateissa tulee laillistamisen ja nimikesuojauksen vuoksi olla koulutuksen sisällöt ja suoritusvaatimukset erittäin läpinäkyviä ja selkeitä. Ammattipätevyysdirektiivi 2005/36/EU asettaa myös omia vaatimuksiaan tehtäville tutkinnoille ja niiden tunnistamiselle ja tunnustamiselle. Tällä lienee vaikutusta opiskelijoiden pääsykokeissa kuin myös hakijoiden alalle rekrytoinnissa. Keskeistä olisi tehdä tämä käsitteellisesti ja käytännön toiminnan näkökulmasta erityisen selkeäksi tutkintojen tuottaman osaamisen ja opettettujen sisältöjen sekä toteutuksen osalta.

Liitteenä olevat terveysalan tutkintojen englanninkieliset nimet, Bachelor of Health Care, eivät vastaa mitään kansainvälistä käytäntöä, eikä niitä tunnisteta lainkaan missään muussa EU maassa. Tämä on selkeästi EU:ssa liikkuvuuden este ja ohjaa harhaan työnhakutilanteessa. Nimike ei anna mitään käsitystä tutkinnon tuottamasta osaamisesta, joten niiden tulisi kuvata suoritettua tutkintoa ja kansainvälistä käytäntöä; esim siraanhoitaja - Bachelor of Nursing Sc, bioanalytikko - Bachelor of Biomedical Laboratory Sc versus Bachelor of Health Care jne. Asiaan on saatava pikaisesti muutos.

Toimiluvassa määrättävän koulutustehtävän sisältö

Esitykseen ei ole kommentoitavaa. Ammatillisen opettajakoulutuksen lisääminen lakiin on mielestämme luonnollinen jatkumo olemassa olleelle kehitykselle.

Koulutusohjelmapäätöksistä luopuminen

Koulutusohjelmapäätöksistä luopumiselle ei liene mitään estettä, jos tutkintokohtaiset koulutusvastuut ja tutkinnot saadaan kirjatuiksi toimilupapäätöksiin, ainakin terveysalan kohdalta.

Ammatillista opettajakoulutusta koskevan lain kumoaminen

Ei kommentoitavaa

Amk-lain siirtymäsäännöksessä määriteltävä määräaikaisen toimiluvan voimassaoloaika

Määräaikaisen toimiluvan aikamäärä 4 vuotta on varmasti sopiva.

Kysymykset koskien opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamista

Hyvä, että kehitetään rahoitusjärjestelmää ja että on selkeitä painotuksia, joiden avulla voidaan suunnata myös toiminnan painopisteitä. Jonkin verran huolestuttaa yksiselitteinen tutkintopainotteinen rahoitus. Se ohjaa koulutuksen järjestäjiä osa-

optimointiin. Tästä voi olla seurauksena sellaisten opiskelijoiden opintosuoritusten läpäisyn hyväksyminen heikoin arvosanoin, vaikka ammattitaitovaatimukset eivät kuitenkaan täyty.

Suurena ongelmana on lisä- ja täydennyskoulutuksen järjestäminen, kun painotus on rahojen osalta tutkinnoissa. Terveysalalla ei juurikaan ole työnantajia, jotka pystyisivät maksamaan täysimääräisenä esim. erikoistumisopintojen kustannukset, yksittäisestä työntekijästä puhumattakaan. Seurauksena tästä saattaa olla erikoistuneemman osaamisen saatavuus työmarkkinoilla ja lakisääteisen täydennyskoulutuksen puute. Tarkoitus ei varmaankaan liene tämän uudistuksen myötä siirtää lisä- ja täydennyskoulutuksen keskittymistä työyhteisöille, joiden ydintehtävä ei ole opetus.

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon rahoituspohja tulee olla riittävä, sillä nykyinen rahoitusosuus ei sitä ole. Myös 55 op aikuiskoulutuksessa on liian kova vaatimus, jos kyseessä on lukuvuoden aikana suoritettava tutkinto työn ohessa. Tämä ei vastaa mitään todellisuuden vaatimuksia ja siksi opiskelutulokset näyttävät heikkoina ja keskeyttäneiden määrä on suuri.

TKI- toiminnan sisällöllinen painotus tulee tarkastella uudelleen. Maksullinen palvelutoiminta terveydenhuollon osalta on melko mahdotonta toteuttaa, koska se edellyttää toimilupaa AVI:sta ja ilman toimilupaa toiminta on laitonta. Toimiluvan saanti edellyttää kohtalaisia rahallisia panostuksia kuten vastuulääkärin palkkaamista ja lakisääteisten vaatimusten mukaisia toimitiloja. Näin ollen se ei voi olla yhtenä pisteytyksen osa-alueena, koska alat ovat hyvin erilaisia.

Täydennykset ja korjaukset yleisperusteluihin

Keskimääräisesti indikaattorit ovat pääsääntöisesti tasapainossa. Muutosta edellytetään 55 op suorituksessa ylemmän amk-tutkinnon osalta. Muutoksen tarve on perusteltu jo edellä.

Opiskelijapalautteen osalta pisteytyksen määrää tulee nostaa.

Sosiaali- ja terveysalan amk-tutkinnoissa tulee painokerroin nostaa tasolle 4, ensihoitaja-amk, terveydenhoitaja amk ja kättilö amk osilta. Kyseessä on tutkintojen pituuteen liittyvä tasapuolinen kohtelu alasta riippumatta.

Täydennykset yksityiskohtaisiin perusteluihin

Tehdyt esitykset rahoituksen painotuksiin ovat pääosin hyväksyttäviä, paitsi maksullisen palvelutoiminnan osalta, joka on perusteltu jo edellä.

Sosiaali- ja terveysalalla tulee neuvotella ammattitaitoa edistävän harjoittelun maksut poistettavaksi. Rahasummana ne edustavat merkittävää osaa ammattikorkeakoulujen toimintamenoissa. Jos näitä maksuja ei saada poistettua, niin ne tulee olla korvamerkittyjä, erillisiä rahoja, jotka voidaan suunnata terveydenhuollon ammattihenkilöiden lisä- ja täydennyskoulutukseen maksun saajien budjetissa tai rahastointia voi hoitaa ammattikorkeakoulu työyhteisöjen koulutusten järjestämiseksi.

Helsinki 26.10.2012

Jaana Laitinen-Pesola
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Yhteiskuntasuhteet
ja kehittäminen toimiala
Tehy ry

Asiantuntija
Marja-Kaarina Koskinen
Tutkimuspäällikkö
Tehy ry
puh. 040-5510771